

TILAK MAHARASHTRA VIDYAPEETH, PUNE
M. A. (PARANGAT) SOCIAL SCIENCES (POLITICAL SCIENCE)
EXAMINATION: MAY – 2025
SECOND SEMESTER

Subject: Political Process of Maharashtra (POLMJE-202)

Date: 26/05/2025

Total marks: 100

Time: 10.00 am to 1.00 pm

Instructions: 1) Attempt all Questions. 2) Figures to the right indicate full marks.
3) Answer should be precise and to the point.

Q. 1) Answer any FOUR of the following questions in 500 words. (60)

- 1) How did Adivasi movements address the rights of indigenous communities?
- 2) Describe the political strategies used by Adivasi groups to mobilize support.
- 3) Discuss the impact of cooperative societies in Maharashtra's political landscape.
- 4) Describe the economic disparities between Vidarbha and Western Maharashtra.
- 5) What are the challenges faced by Dalit political leaders in Maharashtra?
- 6) Describe the role of the Republican Party of India in Dalit politics.

Q. 2) Answer any FOUR of the following questions in 300 words. (40)

- 1) What was the Samyukta Maharashtra Movement, and what were its primary objectives?
- 2) Discuss the significance of the slogan "Maharashtra Dharma."
- 3) What factors contributed to the decline of Congress in Maharashtra?
- 4) How has the BJP's rise affected the political dynamics in Maharashtra?
- 5) What led to the crisis in Maratha politics in recent years?
- 6) How did the Dalit Panther movement impact the state's politics?

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे. २) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
३) उत्तर तंतोतंत आणि मुद्देसुद असावे.

प्र. १) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ५०० शब्दात लिहा. (६०)

- १) आदिवासी चळवळींनी आदिवासी समाजाच्या हक्कांना कसे वाचा फोडले?
- २) आदिवासी समूहांनी जनसमर्थन मिळवण्यासाठी वापरलेल्या राजकीय रणनीतींचे वर्णन करा.
- ३) महाराष्ट्राच्या राजकीय पटावर सहकारी संस्थांच्या प्रभावाचा विचार करा.
- ४) विदर्भ आणि पश्चिम महाराष्ट्रातील आर्थिक विषमतेचे वर्णन करा.
- ५) महाराष्ट्रातील दलित नेत्यांना भेडसावणाऱ्या अडचणी कोणत्या आहेत?
- ६) दलित राजकारणात रिपब्लिकन पक्षाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र. २) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे ३०० शब्दात लिहा. (४०)

- १) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ काय होती, आणि तिचे मुख्य उद्दिष्टे कोणती होती?
- २) "महाराष्ट्र धर्म" या घोषणाचे राजकीय व सामाजिक महत्त्व स्पष्ट करा.
- ३) महाराष्ट्रात काँग्रेसच्या जहासास कारणीभूत ठरलेल्या घटकांचा विचार करा.
- ४) भाजपच्या उदयानंतर महाराष्ट्राच्या राजकीय स्थितीत झालेले बदल स्पष्ट करा.
- ५) अलीकडील काळात मराठा राजकारणात निर्माण झालेल्या संकटाची कारणे काय होती?
- ६) दलित पँथर चळवळीने राज्याच्या राजकारणावर कसा प्रभाव टाकला?